

LEON TARASEWICZ urodził się 14 marca 1957 roku w Waliłach Stacji, na Białostocczyźnie. W latach 1972-1977 uczył się w Liceum Sztuk Plastycznych w Supraślu, następnie w latach 1979-1984 studiował malarstwo w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, w pracowni prof. Tadeusza Dominika.

Od 1996 roku prowadził pracownię gościnną (potem stałą) na Wydziale Malarstwa w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie (do 2009). Mieszka we wsi Waliły na Białostocczyźnie.

Jest laureatem wielu nagród i wyróżnień, m.in.: Nagrody im. Jana Cybisa (1998), Nagrody Fundacji Nowosielskich oraz Paszportu „Polityki” (oba laury w roku 1999). W 2005 roku został odznaczony Srebrnym Medalem Zasłużony Kulturze Gloria Artis, w 2007 zdobył Nagrodę Wielkiej Fundacji Kultury, w 2018 Nagrodę „Rzeczpospolitej” im. Jerzego Giedroycia oraz Nagrodę im. prof. Aleksandra Gieysztora, a rok później Nagrodę im. Cypriana Kamila Norwida. W 2018 roku otrzymał Nagrodę 100-lecia ZAiKS-u, a w 2019 znalazł się wśród najwybitniejszych twórców polskiej kultury, którzy zostali przyjęci w poczet Członków Honorowych Stowarzyszenia Autorów ZAiKS.

Jego prace znajdują się we wszystkich znaczących kolekcjach polskich oraz w wielu zagranicznych (Galeria Foksal w Warszawie, Zachęta – Narodowa Galeria Sztuki w Warszawie, Muzeum Narodowe w Warszawie, Centrum Sztuki Współczesnej w Warszawie, Muzeum Narodowe we Wrocławiu, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Narodowe w Poznaniu, Muzeum Okręgowe w Bydgoszczy, Galeria Arsenał w Białymstoku; Moderna Museet w Sztokholmie, National Museum of Contemporary Art w Seulu, Tufts University Gallery w Boston).

Tarasewicz, zarówno poprzez swoją twórczość, jak i działalność społeczną związany jest z wielokulturowym Podlasiem i Białorusią. W latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku był radnym gminy Gródek oraz współpomysłodawcą i współorganizatorem Festiwalu Muzyki Młodej Białorusi „Basowiszczka”.

Wraz z Sokratem Janowiczem w 2009 roku założył Fundację Villa Sokrates na bazie istniejącego od kwietnia 2002 roku Stowarzyszenia Villa Sokrates w Krynkach. Od 2016 roku jest prezesem oraz opiekunem merytorycznym wszystkich działań Fundacji.

Obok malarstwa jego pasją jest hodowla kur ozdobnych, pełni funkcję wiceprezesa Związku Hodowców Drobiu Rasowego Gallus” w Polsce.

Pierwsza wystawa Tarasewicza odbyła się w 1983 roku w Pracowni Dziekanka. Jego publiczny debiut, przypadający na rok 1984, to wystawy indywidualne w Galerii Dziekanka i Galerii Foksal w Warszawie. Związany z galerią Foksal i osobą jej kuratorki, Milady Ślizińskiej, wystawiał tam wielokrotnie (1985, 1988, 1991, 1994, 2000, 2006, 2018). Od lat współpracuje także z Galerią Białą w Lublinie, prowadzoną przez Annę Nawrot i Jana Grykę, gdzie miały miejsce kolejne jego wystawy (1985, 1995, 1997, 2001, 2004, 2005, 2006, 2013).

Za granicą zadebiutował na wystawie zbiorowej Dialog w Moderna Musset w Sztokholmie (1985). W 1986 rozpoczęła się jego wieloletnia współpraca z Galerią Claesa Nordenhake (wystawy w Malmö: 1986, następnie w Sztokholmie: 1986, 1989, 1991, 1993, 1996, 1999, a później w nowej siedzibie galerii w Berlinie: 2001, 2002). Dzięki zainteresowaniu Gabrieli Cardazzo podjął też długofalową współpracę z Gallerią del Cavallino w Wenecji (wystawy w 1986, 1989, 2001) oraz wziął udział w wystawach zbiorowych realizowanych przez Gabrielę Cardazzo Á la Frontière: Old and new border in Europe w Trieście i Belgradzie (2016) i Wilnie (2017). Związany jest także ze stowarzyszeniem artystycznym „Art Space”. Jego prace były również wystawiane przez Springer & Winckler Galerie

(we Frankfurcie nad Menem: 1992, 1993, 1994, 1996, ostatnio w Berlinie: 1998, 2001, 2005) czy Gary Tatintian Gallery w Nowym Jorku (2001, 2004). Utrzymuje kontakt z Galerią Arsenał w Białymstoku (wystawy w latach: 1987, 1995, 2007).

Brał udział w kilkuset wystawach zbiorowych w kraju i za granicą. Były to m.in.: Muzeum Narodowe we Wrocławiu (1988, 2006, 2007, 2010), Zachęta – Narodowa Galeria Sztuki w Warszawie (1990, 1991, 1994, 1996, 1997, 1998, 2000, 2001, 2002, 2004, 2005, 2006, 2013, 2019), Muzeum Narodowe w Warszawie (1987, 1991, 1992, 2000, 2005), Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski w Warszawie (1991, 1992, 1994, 1996, 1997, 2001, 2006, 2009), Muzeum Sztuki w Łodzi (1992); XIX Międzynarodowe Biennale Sztuki w Sao Paulo (1987), *Aperto '88*, Biennale di Venezia (1988), *Rauma Biennale Balticum*, Rauma Art Museum w Finlandii (1990), *The Expressive Struggle*, Anderson Gallery w Nowym Jorku (1992), Givon Art Gallery w Tel Awiwie (1994), *Dialog*, Moderna Museet w Sztokholmie (1995), *Horizons*, 14 Polish Contemporary Artists (1996-1997), *Exhibition of International Contemporary Painting, Olympiad of Art*, National Museum of Contemporary Art (1998) w Korei Południowej, *Toyama Now '99*, The Museum of Modern Art w Japonii (1999), *In Between: Art From Poland 1945-2000*, Chicago Cultural Center w Chicago (2001), Polski Pawilon na 49. Międzynarodowym Biennale w Wenecji (2001), *Polacos. El nou art de Polonia*, Capella de l'Antic Hospital de la Santa Creu w Barcelonie (2002), *Distances?*, Le Plateau w Paryżu (2004), *ZBIÓR (ZBOR) In Progress*, Galeria Sztuki Współczesnej „Ź” / Y galery w Mińsku (2018).

Leon Tarasewicz w porozumieniu z Województwem Podlaskim w 2021 roku wykonał pracę (13,5 m x 3,4 m) prezentowaną w Pawilonie Polskim na Wystawie Światowej Poland at EXPO 2020 w Dubaju w ramach czasowej wystawy Xylopolis. Artysta stwierdził, że jego zadaniem było „zrobienie syntezy czterech pór roku, lasu współgrającego w różny sposób z energią światła i mistycyzmu, aby mogło to funkcjonować jako cześć całej tej ekspozycji”.

Źródła malarstwa Tarasewicza tkwią w pejzażu. Artysta pokazuje go w syntetyczny sposób, zmieniając las, ziemię, pola, ptaki, wodę, góry w wyabstrahowane i przetworzone artystycznie wycinki rzeczywistości. Jego prace posiadają cechę „over all” i, choć „wycinają” fragmenty krajobrazu, finalnie go poszerzają. Tarasewicz wzoruje się na pejzażu i stwarza pejzaż. W związku z tym, w zasadzie już od początku jego drogi twórczej, malarstwo płynnie przechodzi w przestrzeń galerii, anektuje ją. Zmienia skalę i sposób oddziaływania, wychodzi poza ramy. Już w 1985 ptaki pojawiają się na ścianach Galerii Foksal. Potem artysta przedstawia coraz mniejszy wycinek rzeczywistości. Jego zainteresowania zawężają się do swoistej makroskali pejzażu, jak i malarstwa. W efekcie wyabstrahowane, kolorowe pasy jego obrazów przechodzą na ściany galerii (Galeria Biała 1993, Galeria Foksal 1994, Galeria Arsenał 1995, Muzeum Sztuki w Witebsku 1995). Przestrzeń zamknięta w ścianach galerii szybko przestaje wystarczać artyście – zaczyna malować na projektowanych przez siebie powierzchniach (BWA Katowice 1995, Galeria Arsenał 1995). Pojawia się koncepcja „wejścia w przestrzeń” obrazu. Stąd instalacje takie jak na wystawach *Sztuka wobec natury* (Zachęta 1996) czy *Granice obrazu* (CSW 1997), gdzie pojawiają się budowane przez artystę konstrukcje lub filary „unoszące” jego malarstwo. Oglądając pierwsze realizacje na filarach w Witebsku widział się na zewnątrz obrazu, a w kolejnych pracach został wprowadzony organicznie do jego wnętrza (Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski 1997).

W 1999 roku jego obrazy zaczynają „spływać” na podłogę galerii (DAP 1999, Biennale w Wenecji 2001), co implikuje kolejne pytania. Widzimy tego typu prace na ekspozycji w Galerii Foksal 2000 (powtórzonej niejako w Springer & Winckler Galerie 2001), w instalacji na wystawie *Here & Now* w Zachęcie (2001) czy w Galerii Białej (2001), gdzie materia malarska uwięziona zostaje w drewnianych konstrukcjach. Na ekspozycji w auli ASP w Warszawie artysta po raz pierwszy pokazuje wolnostojącą konstrukcję z desek, w której ponownie „zamyka” malarstwo. Realizacja ta zostaje

powtórzona w Berlinie w galerii Clausa Nordenhake. Wystawa indywidualna w Centrum Sztuki Współczesnej w Warszawie (2003) jest kolejnym krokiem w poszukiwaniu relacji przestrzeni i koloru, stawia też pytania o kondycję malarstwa we współczesnej sztuce. W 2005 roku artysta rozpoczyna nowe eksperymenty: łącząc malarstwo przestrzenne z lustrami, stwarza iluzoryczne doświadczenia, poszerzając jeszcze dalej obszar swojej wypowiedzi (Instytut Polski w Berlinie, Galeria Biała w Lublinie 2005, Galeria Foksal w Warszawie 2006). Podczas ekspozycji w Muzeum Narodowym we Wrocławiu (2008) artysta realizuje wolnostojącą konstrukcję, która wypełnia przestrzeń krużganków.

Kolejne realizacje powstają w ścisłej relacji z konkretnymi miejscami i przestrzeniami, którym są dedykowane (*site-specific*), jak wielka instalacja na Placu Artystów w Kielcach (2011), na Rynku Starego Miasta w Lublinie (2014) czy instalacja *Unia* w Kaplicy św. Trójcy w Lublinie (2013), a także instalacja *Modry* w Muzeum Śląskim w Katowicach (2015). Na otwarcie nowej siedziby Galerii Białej w Lublinie artysta przygotował wystawę *Granice malarstwa – granice galerii* (2013). Wystawa *Waliby-Kraków-Waliby* na Dworcu Głównym w Krakowie w ramach ArtBoom Festival (2016) odnosiła się do podróży artysty z Wali i do Wali. Podczas ekspozycji w Galerii El w Elblągu (2016-2017) w przestrzeń dawnego kościoła gotyckiego została wkomponowana konstrukcja przypominająca łódź, która niejako wchodzi w dialog z chrześcijańską historią. W 2018 roku malarz zabiera głos na temat przemilczanej zbrodni bandy „Burego” we wsi Zaleszany (Galeria Miejska Arsenał w Poznaniu). W 1991 roku na św. Górze w Grabarce Leon Tarasewicz-student poznaje Jerzego Nowosielskiego, a w 2020 roku w Supraślu w sposób symboliczny spotyka się z nim Leon Tarasewicz-artysta: ikonę Nowosielskiego z 1961 roku *Przemienienie na Górze Tabor* uzupełnia koncepcją *site specific*, w której główną rolę odgrywa światło (Muzeum Ikon w Supraślu, 2020).

Artysta często zresztą sięgał po światło, które, mimo swojej pozornej niematerialności, jest najbardziej podstawowym tworzywem malarskim (Łapicze 2009, Galeria Biała w Lubinie 2013, Galeria Ego w Poznaniu 2016, wystawy zbiorowe w Trieście i Belgradzie 2016 oraz w Wilnie 2017, Akademia Supraska w Supraślu 2017, Galeria Foksal w Warszawie 2018, Muzeum Architektury we Wrocławiu 2018).

W 2019 roku ekspozycję w Muzeum Architektury we Wrocławiu (2018), mieszczące się w zabytkowym zespole dawnego klasztoru Bernardynów, nagrodzono podwójnie: jury uznało ją za Wydarzenie Muzealne Roku Sybilla 2018, przyznało Grand Prix oraz nagrodę w kategorii wystaw czasowych.

Ostatnia jak dotąd praca Leona Tarasewicza *Wysiedlenie* została zrealizowana w 2022 roku dla przestrzeni 66P i nawiązuje do tematu wysiedleń. Jej kanwą były historie różnych społeczności, których członkowie zostali zmuszeni do opuszczenia własnych domów w wyniku wojen, czystek na tle narodowościowym, etniczno-wyznaniowym, deportacji i powojennych traktatów o „wymianie” ludności.

W 2007 roku, w związku z 50-leciem artysty, zostaje wydany katalog monograficzny, przygotowany przez Jolę Gołę z Muzeum Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, Publikacja składa się z dwóch części: kalendarium oraz katalogu wybranych z dorobku artysty prac. Katalogowi towarzyszy seria wystaw indywidualnych na terenie kraju (Muzeum Górnośląskie w Bytomiu, Galeria Ego w Poznaniu, Galeria Arsenał w Białymstoku, Muzeum Narodowe we Wrocławiu).

W 2021 roku została wydana książka *Nie opuszczam rąk*. Leon Tarasewicz w rozmowie z Małgorzatą Czyńską opowiada o swojej białoruskiej tożsamości i skomplikowanych stosunkach Białorusinów z Polakami, o fascynacji naturą i zwierzętami, wspomina czasy studenckie, ale przede wszystkim mówi o sztuce, której podporządkował całe swoje życie.

opracowanie: Jola Gola, Anna Grześ